

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Gibiec
Sędziowie:	SSA Tadeusz Nowakowski SSA Walter Komorek (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Stalewska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **H. B. (1)**

przeciwko **Gminie W. - (...) Centrum (...), (...)**

(...)

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 6 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 835/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że nie naruszając pozostałych postanowień tego punktu, nadaje następującą treść przeprosinom powódki: (...) przeprasza małoletnią powódkę H. B. (1) za wykorzystanie jej wizerunku, bez wiedzy i zgody rodziców P. i D. małżonków B., do reklamy pikniku w P.”;

2. dalej idącą apelację pozwanej i w całości apelację powódki oddala;

3. znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez obie strony wyrokiem, wydanym w dniu 6 czerwca 2012 r. w sprawie I C 835/11, Sąd Okręgowy we Wrocławiu:

- w pkt I nakazał stronie pozwanej Gminie W. – (...) Centrum (...), aby przez okres jednego miesiąca począwszy od następnego dnia po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku, zamieściła na stronie internetowej _ (...), w miejscu

widocznym od razu po jej otwarciu, przeprosiny o treści: „(...)– P. przeprosza Państwa P. i D. B. i ich córkę H. B. (1) za to, że bez ich wiedzy i zgody wykonał i wykorzystał wizerunek H. B. (1) do reklamy pikniku w P.”;

- w pkt II zasądził od pozwanej na rzecz małoletniej powódki kwotę 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty;

- w pkt III dalej idące powództwo oddalił;

- w pkt IV nie obciążył powódki kosztami procesu na rzecz strony pozwanej.

W apelacji od tego wyroku, wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie roszczeń określonych w pkt I-III i IV pozwu i o podwyższenie zadośćuczynienia do kwoty 20.000 zł, małoletnia powódka zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 24 i art. 448 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie.

- art. 81 oraz art. 78 ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez ich niezastosowanie, którego następstwem było:

- oddalenie części powództwa i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty zadośćuczynienia nieodpowiedniej do stopnia wyrządzonej krzywdy, stopnia winy pozwanej i jej sytuacji finansowej, tj. zbyt niskiej, aby kwota ta mogła spełnić funkcję kompensacyjną, sankcyjną i prewencyjną;
- bezpodstawne przyjęcie, że pozwana zniszczyła wszystkie papierowe i cyfrowe kopie wizerunku powódki, skutkiem czego oddalono powództwo o ich zniszczenie;
- bezpodstawne przyjęcie, że pozwana usunęła wizerunek powódki ze stron internetowych po wytoczeniu przez tę ostatnią powództwa, skutkiem czego oddalono powództwo o ich usunięcie;
- niezgodne z zasadami współżycia społecznego przyjęcie, że nakazanie pozwanej, aby spowodowała usunięcie wizerunku powódki ze stron internetowych i zasobów innych podmiotów, jest niewykonalne, skutkiem czego oddalono powództwo w tym zakresie;
- nielogiczne ustalenie, że naruszenie dóbr osobistych przez pozwaną miało charakter incydentalny, co skutkowało częściowym oddaleniem powództwa.

Z kolei w swej apelacji pozwana, wnosząc o zmianę wyroku w pkt I, II i IV przez oddalenie powództwa na koszt powódki, zarzuciła:

1. naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na wynik sprawy, polegające na sprzecznym w art. 102 k.p.c., 196 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c., błędnym przyjęciu, iż stroną powodową w niniejszym postępowaniu jest małoletnia H. B. (1), a nie jej rodzice P. i D. B., jak również na błędnym ustaleniu, że w ramach przeprosin, do zamieszczenia których zobowiązano pozwaną, ta winna je przekazać również rodzicom małoletniej, a to P. i D. B. oraz na nieobciążeniu powódki kosztami procesu;

2. naruszenie prawa materialnego, a to art. 24 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wykorzystanie wizerunku małoletniej H. B. (1) uzasadnia zasądzenie na jej rzecz zadośćuczynienia w kwocie 10.000 zł, co stoi w sprzeczności z art. 429 k.c., nie zastosowanym w sytuacji, gdy pozwana zleciła wykonanie przedmiotowego plakatu podmiotowi, który w zakresie swej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności.

Obydwie strony poparły apelację i wniosły o oddalenie apelacji przeciwników procesowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na uwzględnienie zasługuje jedynie apelacja pozwanej w części dotyczącej treści przeprosin, które nie mogą obejmować rodziców małoletniej powódki z braku ich legitymacji czynnej. Wykonują oni jedynie zdolność sądową małoletniej powódki i są dysponentami ochrony prawnej jej dóbr osobistych. Z braku ich wiedzy i zgody na utrwalenie i rozpowszechnienie wizerunku małoletniej wynika bezprawność działania pozwanej w stosunku do tej ostatniej. Za bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających je. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: 1) działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, 2) wykonywanie prawa podmiotowego, 3) zgodę pokrzywdzonego (z zastrzeżeniem uchylenia jej skuteczności w niektórych przypadkach) oraz 4) działanie w obronie uzasadnionego interesu. Okoliczność, że bezprawność lub brak bezprawności działania są przesłankami, od których istnienia (nieistnienia) uzależniona jest możliwość uzyskania ochrony dóbr osobistych o charakterze niematerialnym, powoduje, że jest ona bardzo często przedmiotem rozważań sądów w sprawach o ochronę dóbr osobistych. W wyroku z dnia 2 lutego 1967 r., I CR 496/66 (OSNCP 1967, nr 9, poz. 161), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że bezprawne jest publikowanie fotografii określonej osoby bez jej zgody lub zgody jej przedstawicieli ustawowych.

Pozwana nie wykazała istnienia okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych powódki. Bezspornym w sprawie było, iż wykonanie przez pozwaną zdjęcia powódki, przetwarzanie na jej zlecenie tego zdjęcia przez agencję reklamową, a następnie rozpowszechnianie przez stronę pozwaną tak przetworzonego wizerunku powódki w celach reklamowych nastąpiło bez zgody, a początkowo także bez wiedzy jej rodziców. Wizerunek H. B. (1) na plakacie reklamowym został rozpoznany przez znajomych matki powódki, którzy w dniu 20 czerwca 2011 r. niezwłocznie powiadomili ją o tym zdarzeniu. Istnienia zgody uprawnionego ani jej zakresu nie domniemywa się. To pozwana miała obowiązek wykazać, czego nie uczyniła, że uzyskała zgodę rodziców powódki na rozpowszechnianie jej wizerunku. W słusznej ocenie Sądu Okręgowego, powyższe działania, a w szczególności publikacja wizerunku powódki bez zgody jej przedstawicieli ustawowych stanowiła naruszenie dobra osobistego małoletniej powódki. Trafnie ten Sąd zauważył, że naruszenie dóbr osobistych powódki przez pozwaną było działaniem incydentalnym, pozwana nie powtórzyła działań w stosunku do powódki i nic nie wskazuje, że ma zamiar je powtórzyć. Dlatego oddalono żądanie zakazania dalszych naruszeń, powtórzone także – bezskutecznie – w apelacji powódki.

Należy powtórzyć za Sądem Okręgowym, iż powódka domagała się także zaprzestania rozpowszechniania jej wizerunku na stronie internetowej _ (...), a także spowodowania usunięcia tego wizerunku z wszelkich pozostałych stron internetowych. W trakcie niniejszego postępowania plakat reklamowy w wersji cyfrowej z wizerunkiem małoletniej powódki został usunięty przez stronę pozwaną w całości z zasobów, także archiwalnych, znajdujących się na serwerze administrowanej przez nią strony internetowej _ (...). Ponadto pozwana usunęła i zniszczyła wszystkie znajdujące się u niej papierowe i cyfrowe kopie wizerunku powódki, w szczególności plakaty reklamujące piknik w P.. Na tej podstawie Sąd Okręgowy oddalił powództwo w tej części. Sąd ten oddalił także żądanie usunięcia wizerunku powódki z wszelkich pozostałych stron internetowych. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że strona pozwana nie jest dysponentem domen, w oparciu o które działają te strony internetowe, ani właścicielem serwerów, na których znajdują się ich bazy danych, jak również nie posiada żadnych szczególnych uprawnień w zakresie dostępu do tych baz czy nadzoru nad ich administratorami. Strona pozwana nie może być zatem – tak trafnie Sąd Okręgowy – adresatem roszczeń zmierzających do usunięcia plakatu w wersji cyfrowej z zasobów archiwalnych znajdujących się na tych stronach internetowych. Powyższe uwagi znajdują zastosowanie także odnośnie żądania zniszczenia i usunięcia wszelkich papierowych i cyfrowych kopii wizerunku powódki, znajdujących się u osób, które uczestniczyły w wykonaniu, obróbce, druku i rozpowszechnianiu tego wizerunku. Dzieje się tak dlatego, że zarówno wykonanie plakatu, jak i jego rozpowszechnianie zostały zlecone firmom zewnętrznym. Pozwana nie może wydawać tym podmiotom oraz zatrudnionym przez nie pracownikom wiążących poleceń. Nie od rzeczy będzie stwierdzenie pochodzące także od Sądu Okręgowego, że z uwagi na upływ czasu sporne plakaty reklamowe wiszące w miejscach publicznych już dawno uległy zniszczeniu lub zostały zaklejone przez inne plakaty. Tym samym tak sformułowane żądanie pozwu jest dla pozwanej niewykonalne, przez co je oddalono. Jeśli chodzi o zadośćuczynienie pieniężne –

pozwana jednym zdaniem wnosila w apelacji o oddalenie tego ządania, a powódka o jego podwyższenie do 20.000 zł – należy zauważyć, że kryteria oceny zasadności i rozmiaru zadośćuczynienia są obiektywne. W judykaturze i w doktrynie zwraca się uwagę na trzy takie kryteria: rozmiar krzywdy, stopień winy i sytuacja finansowa zobowiązanego. Nie ma zatem znaczenia to, że małoletnia powódka dotychczas nie wie, iż jej wizerunek został wykorzystany na plakacie reklamującym piknik olimpijski, co każe wnioskować, że dotychczas nie doznała z tego powodu żadnych przykrości czy innych negatywnych konsekwencji. Pozwana kwestionuje na tej podstawie zasadność przyznania zadośćuczynienia małoletniej, sugerując, że krzywda jest stanem subiektywnym zależną od emocji i psychiki danej osoby. Jednak, gdyby to stopień subiektywnych doznań decydował o przyznaniu zadośćuczynienia, nie możliwe byłoby wydanie w tej mierze racjonalnego rozstrzygnięcia. Dlatego ustalone orzecznictwo i doktryna zgodnie podnoszą, że rozmiar krzywdy ocenia się według miar zobiektywizowanych. Te odnoszone do omawianego przypadku uzasadniają zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł zasądzonej przez Sąd Okręgowy, za czym przemawiają następujące fakty: wizerunek dziecka został wykorzystany dla promocji imprezy komercyjnej, rodzice powódki nie zgadzali się na publikację jej wizerunku, nieograniczony krąg osób mógł powziąć przekonanie, że powódka pozowała do reklamy, a skutki naruszenia wizerunku są nieodwracalne, bo technicznie niemożliwe jest odzyskanie przez powódkę pełnej kontroli nad jego rozpowszechnianiem.

Orzeczenie Sądu Apelacyjnego uzasadniają przepisy art. 386 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c.

bp